

UKRAINIAN NEWS

Передплата і пересилання:
поштамт Ulm (Donau)
Виходить двічі на тиждень:
у середу і суботу.

Дозволені: Authorized by European
Com. Civil Affairs Division - APO 757
- AG 383.7 - GEC-AGO - 14. July 1947

Гроші пересилати: Bankkonto
Nr. 01714 Bayerische Hypotheken-
und Wechselbank, Filiale Neu-Ulm.
Ціна на місяць з поштовими
витратами 8RM. Часопис висилає-
ться після одержання грошей.

Українські Вісті

Ціна — Preis 1.— RM.

UKRAINIAN ZEITUNG

Verlags- und Versand-
postamt: ULM (Donau)
Erscheint zweimal wöchentlich:
Mittwoch und Samstag

Lizenz: Authorized by European
Com. Civil Affairs Division - APO 757
- AG 383.7 - GEC-AGO - 14. July 1947

Zahlungen:
Bankkonto Nr. 01714 Bayerische Hypo-
theken- u. Wechselbank, Fil. Neu-Ulm
Bezugspreis: Durch Postbezug im
Monat RM 8.— aussch. Zustellgebühr.
Das Abonnement ist im voraus zahlbar.

Середа, 3. березня, 1948 р. — Число 19 (171) Рік IV

Mittwoch, 3. März 1948 — Nr. 19 (171) Jahrgang IV

Італія побоюється комуністичної інвазії

РИМ (Дена-ІНС). 27 лютого. В
конфіденційному повідомленні, що
його подав у четвер італійський
уряд, говориться, що літаки із
східно-європейських країн, що пе-
ребувають під комуністичним кон-
тролем, під прикриттям ночі ски-
дали зброю над північною Італією.
В звіті, що його склав міністер
внутрішніх справ Маріо Шельба,
зазначається, що приблизно 100.000
югославів, росіян та представників
інших балканських країн перейшли
італійський кордон, щоб підготувати
комуністичний державний переворот
в Італії. Як повідомляє кореспон-
дент агенції ІНС, у Римі побою-
ються, що Італія є черговою країною
на комуністичному списку „без-
кровного завоювання“.

СССР прагне договору з Фінляндією

ГЕЛЬСІНКІ (АП). 27 лютого. Як у
п'ятницю стало офіційно відомо, що
радянський уряд надіслав до Фінлян-
дії „пропозицію про укладення пакту“.
Цю справу обмірковує тепер фінський
президент Юго Паасіківі спільно з
урядом.

Не повідомлено, йдеться тут про
військовий пакт, чи договір дружби і
взаємодопомоги.

40-річний пакт відпадає

НЬЮ-ЙОРК (УВ). Як повідомляє
кореспондент часопису „Нью-Йорк
Геральд Трібюн“ із Вашингтону, США
облишили свій намір укласти пакт
чотирьох, що мав би гарантувати
демілітаризацію Німеччини протягом 40
років. До такого рішення спричинилася
радянська поведінка. США поінформу-
вали французький уряд про те, що
пакт у його теперішній редакції „від-
падає“ бо без участі радянської Росії
він, мовляв, не може стати чинним.

А втім, — повідомляє часопис, —
США все ж не облишили думки до-
класти всіх зусиль, щоб перешкодити
відродженню німецького милітаризму.

Сумніви з приводу майбутнього Палестини Розмови про ревізію плану поділу — Погрожують нафтовими концесіями

НЬЮ-ЙОРК (ББС). 27 лютого.
Кореспонденти при ОН висловлю-
ють сумніви з приводу того, чи
план поділу Палестини взагалі здій-
снить. Рада Безпеки обговорювала
палестинське питання під тим ку-
том, чи не є весь план поділу
помилковим кроком і, якщо це так,
то яких заходів мають застосувати
Об'єднані Нації. В ОН обміркову-
ють питання, чи не ліпше знову
перетворити Палестину на підма-
натурну територію або ж підпорядку-
вати повірницькому управлінню. В
ОН гадають, що Палестину можна
буде поділити без катастрофічних
наслідків для справи, якщо вона пе-
ребуватиме під повірницьким управ-
лінням.

За повідомленнями ЮП, Жидів-
ська Агенція відмовилася брати участь
у дальших нарадах ОН з приводу
палестинської проблеми і заявила,
що вона не погодиться ні в якому
разі на ревізію плану поділу Пале-
стини. Єгипетський делегат сказав,
що суперечки в Палестині набли-
жаються до тієї точки, де арабські
нації мусять поспішити на допо-
могу палестинським арабам. Він
заперечував право сесії ОН ук-
ладати рішення з приводу майбу-
тнього Палестини. Генеральний се-
ретар ОН Трігве Лі підкреслив, що
ОН несуть за Палестину відпові-
дальність і здобудуть там цілковити-
ю суверенність, коли Великобрита-
нія складе свій мандат. Якби план
поділу не здійснився, то це жадн-

Чехо-Словаччина після державного перевороту

Заява трьох великодержав — Заарештовано до 800 осіб — Комуністична „очисна акція“

ВАШІНГТОН (ЮП). 27 лютого.
США, Великобританія і Франція в
спільній заяві осуджують комуністи-
чний державний переворот у Чехо-
Словаччині, як запровадження „за-
маскованої диктатури“. Чехо-сло-
вацьке міністерство внутрішніх справ
заборонило публікувати заяву трьох
великодержав. Представник британ-
ського міністерства закордонних
справ дав недвозначно зрозуміти,
що Великобританія, можливо, відмо-
виться визнати новий уряд Гот-
вальда.

У п'ятницю вранці новий міністер
чехо-словацького кабінету склали
присягу перед державним президентом
Бенешом. Після того, як міні-
стри записалися на конституцію,
Бенеш зазначив, що він прийняв
уряд Готвальда „щоб уникнути на-
ціонального хаосу“.

Державний президент сказав, що
після довгих вагань він прийняв
вимоги Готвальда, бо він мусів
зрозуміти, що всяке інше рішення
лише загострило б кризу і призве-
ло б до розколу всієї нації.

ПРАГА (Дена). Міністер президент
Готвальд на масовій маніфестації
подякував державному президенту
за те, що він задовольнив „ба-
жання народу“ всупереч своїм влас-
ним поглядам, і закликав народ
ще з більшою енергією усувати всі
перешкоди, що стоять на шляху до
утворення народної республіки. В
установах, на фабриках, у бюрох
і т. д., в Празі, як і в цілій краї-
ні, негайно організовано „комітети

дій“ і „групи чистки“, які почали
вилучати з офіційного життя всіх
осіб, що не погоджуються з новим
курсом уряду. Очисну акцію очо-
лює „Центральний комітет дій усіх
прогресивних чехів“ під керівницт-
вом заступника міністер-президе-
нта Запотоцького. Під час чистки пре-
си звільнено журналістів і директо-
рів некомуністичних органів і навіть
заарештовано, а їхні часописи від-
дано в інші руки або заборонено.

ВАШІНГТОН (Дена). З огляду
на нову політичну ситуацію дуже

Що розповідають втікачі

ФРАНКФУРТ (УВ). 1 березня.
Політичні втікачі перейшли бавар-
ський і австрійський кордон. Вони
підтверджують вістки про масові
арешти в Чехо-Словаччині проти-
ників комуністів; чеські військові
частини суворо охороняють кордони.

Як повідомляє власний кореспон-
дент німецького часопису „Штут-
гартер Нахрхтен“, два чеські жур-
налісти, що відігравали активну ро-
лю в християнсько-соціальної пар-
тії, у п'ятницю заявили представ-
никам альянської та німецької пре-
си, що комуністи готували заколот
вже давно, бо вони побоювались,
що парламентські вибори в травні
будуть для них несприятливими.
Міністер внутрішніх справ Носек і
генерал Свобода систематично на-
саджували комуністів, проти волі
кабінету, на провідні пости в полі-
ції й армії.

Після прибуття до Праги довіре-
ного представника Молотова Зоріна

Ситуація в Китаї

НАНКІН (ЮП). 27 лютого. Тоді, як
китайські комуністи готуються окупу-
вати цілком Манджурію, частини Чан-
кайшека повідомляють про відвою-
вання п'яти міст вздовж залізничної
лінії Пайшін-Ганкау.

За вірогідними повідомленнями, Чан-
кайшек знову намагається відновити
контакт з комуністами. Один урядовець
з приводу цього заявив, що політич-
ний уповноважений Чанкайшека хоче
відновити переговори про перемир'я з
комуністами.

Нез'ясована загадка — Громадянська війна в Ємені

КАІР (Дена-Ройтер). 27 лютого. До
недавніх повідомлень про смерть воло-
даря Ємену арабський часопис „Аль
Масрі“ додає нове. Зміст його такий:
старий володар з декількома своїми
рабами вирушив у пустелю, щоб зако-
пати там свій золотий скарб, вартістю
на 10 мільйонів фунтів стерлінгів.
Після того, як раби закопали золото,
старий король нібито наказав убити
їх, щоб тримати в таємниці місце схо-
вання. А коли він повернувся додому,
його забили. Тим часом становище в
Ємені так загострилося, що можна
сподіватися серйозних конфліктів.
Поряд з Абдуллою Ель Вазіром, що
18 лютого понавів уряд, емір Сейф-
Ель Іслам теж нібито проголосив себе
новим імамом.

БАГДАД (Дена-Ройтер). Як тепер
повідомляють з офіційних джерел у
Багдаді, імама Егіу, короля Ємену, в
січні задушили в його ліжку члени
визвольного фронту.

КАІР (ББС). Вістки з Ємену пораз
підсилюють враження, що колишнього
імама Ємену знищив його старий су-
перник вождь племені Абдула Ель
Вазі. що проголосив себе новим

багато осіб уже залишили Чехо-Сло-
вачину. Втікачі, що прибули до Від-
ня, заявляють, що комітети дій
чинять відкрито терор проти насе-
лення. Ситуація нагальне найгірші
дні нацистської інвазії; заарештова-
но приблизно 800 членів некому-
ністичних партій. Різні партійні про-
відники, як от керівник словацької
демократичної партії Й. Лєтріх, за-
явили про свою демісію. Парламент
формально існуватиме далі до но-
вих виборів; немає мови ani про
розпуск, ani про термін нових ви-
борів.

минулого четверга становище швид-
ко змінилось. Не зважаючи на свої
високі повноваження, Зорін зовсім
не відвідав Бенеша, але налагодив
лише контакт з комуністичними
провідниками. Він друг, Фірінгера,
що грає фатальну роль для Чехо-
Словаччини і є головною пружиною
недавніх подій.

Щождо Бенеша, то, на думку
журналістів, він дуже обмежений у
своїх діях, і тому можна сподіва-
тися його демісії.

Чехо-словацькі журналісти звер-
нулися до США з закликом не виз-
навати нового насильницького ре-
жиму в Празі, що означає заги-
бель останньої демократії в совет-
ській сфері впливу.

„Нордійський комітет економічної співпраці“

ОСЛЬО (Ройтер). 26 лютого. Чо-
тири міністри закордонних справ
нордійських країн, Густав Расмус-
сен (Данія), Гальвард Лянге (Нор-
вегія), Устен Унден (Швеція) і Бяр-
не Бенедіктсон (Ісландія), зібрались
в Осльо на дводенну конференцію.
Вони опублікували спільний кому-
нікат, в якому заявляють, що вони
організували „Нордійський Комітет
економічної співпраці“, який має
опрацювати питання, що станов-
лять собою спільний інтерес для цих
країн.

Головним завданням комітету бу-
де вироблення спільного нордійско-
го митного тарифу, щоб створити
передумови для запроєктованого мит-
ного союзу, далі зниження митних
податків і скасування торговельних
обмежень між окремими нордійсь-
кими країнами. Крім того, комітет
намагатиметься досягти широкороз-
галуженого розподілу праці і дося-
гти підвищення спеціалізації серед
чотирьох країн у ділянці промисло-
вості і торгівлі, а також інтенси-
фікації співпраці в комерційній ді-
лянці.

Як сказано в кінці комунікату,
комітет збереться в березні або
щонайпізніше в кінці квітня в Копе-
гагені, щоб здійснити ці плани.

Одночасно з нарадами чотирьох
міністрів закордонних справ в Осльо
зустрілись на таємному засіданні
провідники комуністичної партії Да-
нії, Швеції, Норвегії і Фінляндії.

3 приводу європейського митного союзу

РИМ (Ройтер). 26 лютого. 9 країн
почали вчора в Римі наради з приво-
ду європейського митного союзу. Ці
держави належать до групи в справі

Комуністичний уряд у Бірмі

РАНГУН (ЮП). 27 лютого. В об-
ласті Тоунго в центральній Бірмі ут-
ворився комуністичний бірманський
уряд, що минулої середи налагодив
офіційні взаємини з Советським Сою-
зом. Комуністи почали підпорядкованим
їм частинам видавати закони і скасову-
вати податки. Бірманський уряд до-
сить марно намагався вжити проти цього
якисьнебудь заходів, а саме: він опу-
блікував комунікат, згідно з яким він
вживатиме рішучих заходів проти вся-
кої організації, яка шкодитиме мир-
ному розвитку країни.

Щоб забити клин між Туреччиною і США...

АНКАРА (УВ). 1 березня. Як ми
вже повідомляли в попередньому
числі „УВ“, призначення нового
советського посла до Туреччини
турецькі політики кола сприйняли
з задоволенням. Колишній посол
Віноградов залишив Туреччину
приблизно 18 місяців тому, неза-
довго до передачі советської ноти
з приводу морських проток. Від-
кликавши свого посла, СССР ба-
жав тоді штовхнути Туреччину
до англо-американського табору,
бо він втратив надію здійснення
своїх вимог. Але тепер, коли Тур-
еччина не бере участі в Марша-
ловому плані, советський уряд га-
дає, що прийшов час забити клин між
Анкарою та Вашингтоном. Однак
в Туреччині гадають, що такі на-
магання СССР мають дуже мало
шансів на успіх і значне поліпше-
ння взаємин між обома країнами
залежатиме від становища в Гре-
ції і на Балканах.

Обмеження виїздів з Фінляндії

ГЕЛЬСІНКІ (ІНС). 26 лютого. Фін-
ський міністер внутрішніх справ
І. Лайро [комуніст] видав учора
нове розпорядження про видачу
віз. Це розпорядження значно ут-
руднює і ускладнює виїзд з Фін-
ляндії.

Чому не судять фельдмаршала Павлюса?

НЮРНБЕРГ (Дена). 27 лютого. Амери-
канський головний обвинувачувач на
нюрнберзькому процесі воєнних зло-
чинців—генерал Тайлер у віторок зая-
вив, що Росія тримає в полоні німець-
ких офіцерів з вищого командного
складу, що винні в воєнних злочинах
і не віддані до суду. В зв'язку з цим
він назвав фельдмаршала Фрідріха
Павлюса і фельдмаршала Фердинанда
Шернера. Цим самим Тайлер відповів
на критику вироків в останньому про-
цесі генералів, що появились на сто-
ринках ліпензійованої Советами бер-
лінської преси. Засудження восьми
генералів до ув'язнення на преса
називала занадто лагідним і через те
„ганебним і обурливим“.

275 млн. доларів для Греції й Туреччини

ВАШІНГТОН (Дена-ОАНС). 27
лютого. На засіданні Конгресу в
четвер американський міністер за-
кордонних справ Маршал закликав
Конгрес асигнувати ще 275 міль-
йонів доларів для військової допо-
моги Греції й Туреччині. В листі
до спікера палати депутатів Й.
Мартіна і до сенатора А. Ванден-
берга Маршал пише, що до 1 квітня
для Греції потрібні ще додаткові
засоби, щоб утримувати військові
лінії постачання. Так само Туреч-
чина змушена, з огляду на зовніш-
ній тиск, що означає серйозний
тигар для турецького народного
господарства—утримувати сильні
оборонні сили.

Двадцять марок — цеглина організованості української еміграції

Пригадує одну з картин художників-народників: обідрана хата, худі перелякані діти, заплакана жінка і гладкий урядник тягне подушку. Здається, називалася та картина „Збирання податку“ і ширший народник хотів показати, як уряд Росії пригнічує населення податками.

Всі ми, „бувші підсоветські“, добре пам'ятаємо, скільки з нашої заробітної плати витягли чи то як позику, чи то як культурний і прибутковий податок, чи то на всякі осовіяхеми, мопрі, друзі дітей, озети тощо, я вже не кажу про селян, вся енергія і праця яких йшла на оплату найрізноманітніших податків.

Як відомо, кожна держава бере податки і стягає їх більш-менш примусовим способом. Як відомо, на ці податки існує державний апарат, будуються і утримуються школи, театри, утримуються армія і т. д. і т. ін.

Одне порівняння нашої сварливої української ДП-еміграції з державою, а нашої добровільної національної дати з обов'язковими в кожній державі податками викликає усмішку, бо „держава“ невелика — території зовсім немає, або, як скласти площу дворів всіх таборів з прилеглими городами, де ДП, зідхаючи за українською чорноземлею, вирощували на жовтій німецькій землі помідори і капусту, щиро люючи всі приступні їм угноєння таборово-ДП-івського походження, то якийсь десяток квадратних кілометрів вабереться. Населення — як взяти тільки еміграцію в Німеччині, — становить тепер біля 200.000 та й ті розкидані по Німеччині, як північні народи по тундрі.

І от треба визнати, що цей народ є організованим! Можна лаяти, скаржитися, бути незадоволеним, переходити в опозицію, кипити, сердитися, навіть псувати і намагатися зрештою руйнувати, але „факти є вперта річ“.

Факт, що наш нарід на чужині має свою церкву, школу, пресу, наукові установи, мистецькі колективи, має, головне, єдину громадську репрезентацію перед світом, має організоване жіноцтво, молодь, Пласт, має численні професійні об'єднання, музеї, мистецькі угруповання...

Ясно, що наше організоване життя не є стателем, воно є в русі, і всі тенденції його спрямовані на переселення, а втім воно існує. А організоване воно було на кошти добровільних пожертв і зокрема національної вкладки. Вважається, що кожний українець старший 20-ти років, перебуваючи на еміграції в Німеччині, має заплатити 20 марок на рік на справу самоорганізації української еміграції.

З усього українського народу, розсипаного по Німеччині — і в Альпах і над Райном, і на безнадійних пісках північної Німеччини, і в розбитих містах, і в селах, і з населення сірих касарень таборів, і з тих, що живуть на приватках, мають бути зібрані 20 марок на рік з людини. На ці кошти існують

допомогові комітети, працює репрезентація, видаються інформації для чужинців, організовуються репрезентативні виставки, проводяться зв'язок з допомогними інституціями різних країн, підтримується школи і наукові установи, провадиться правний захист людей.

Як символ нашої організованості на чужині виглядає вивіска „Українська Культурна Громада“, що виглядає з вікна німецької бірштубе у вузькій старовинній вулиці Гайдельбергу. Чи не символом нашої організованості була куця, влаштована у Святвечір для людей, що живуть на приватках у Гехсті (околиця Франкфурту)? Та хіба тільки в Гехсті?

Наш добровільний податок, що допомагає не все організовувати, є справою доброї волі українських емігрантів. Багато колективів українців показали свою свідомість. Наприклад, у таборі Мейхенгоф (біля Касселя) національну вкладку на 1947 рік заплатили більшість українців, а в Діллінгені біля 90%.

Але не всюди справа йде так легко. В деяких таборах забуває таборова Управа про те, що треба звернути увагу на національну вкладку, і з дивуванням дізнаємось, що наприклад, у таборах Ашаффенбургу лише 4,1% людей заплатили вкладку в 1947 році.

Чому не влатили люди 20 марок на рік? Тих 20 марок, що їх ніхто силою не стягає, ніхто не повертає з заробітку і не забирає майна з хати? Чому не показали люди своєї волі до самоорганізованості?

Наш франкфуртський інспектор Семен Андрійович, який їздить по таборах і перевіряє справу з виплатою національної вкладки, може більше як всі керамичні ЦПУЕ ра-

зом, пояснює людям куди йдуть і умовляє, що кожний свідомий і організований українець повинен заплатити податок.

Як правило, Семен Андрійович має успіх, бо то щира і старання людини, але буває, що зустрічає він і „опір“.

„Відмовляюся від ЦПУЕ! Доволі нам годувати тих бездельників!“ Сказала одна нервова пані з одного з українських таборів. Так і сказала „бездельників“, хоч би воно по-українському краще було б „нероби“ або „ледачі“.

Але чомусь то ця сама пані, вже не нервова, а в прекрасному настрої через пару місяців була на вчительській конференції, скликаній інспектором ЦПУЕ, де обговорювалася методика викладання в народних школах на чужині? І чомусь, коли чоловіка нервової пані вискринягували з табору, то він про-

сив поради і допомоги в ЦПУЕ. Чомусь її донька звернулася до української студентської громади, щоб їй допомогти вступити до університету?

Здається, вже нервова пані зрозуміла, куди витрачаються її 20 марок, заспокоїлась і сплатує тепер і за чоловіка і за донечку, але вона була і є не одна.

Не тільки нервова пані не побачила за деревами лісу, не відчула нашої української організованості, а, очевидно, не відчувають її і ті всі люди з нашої еміграції, що досі не внесли добровільної вкладки.

А ті 20 марок — складаються марка до марки і йдуть на нашу спільну працю. Кожний пфеніг у нашому Центральному Представництві Української Еміграції є на обліку. І бухгалтерія, і ревізійна комісія дозволяють кожному перевірити і надходження і витрати. На з'їздах української еміграції і в Регенсбурзі в травні 1947 року і в Діллінгені, в листопаді 1947 року фінансовий відділ відчитувався про всі витрати, а ревізійна комісія підтвердила, що вона перевірила їх за документами.

З 1 січня до листопада 1947 року було витрачено: на культурно-освітні цілі — 23%, всіх витрат ЦПУЕ, допомога 16%, громадський суд і контрольна комісія 3%, по правній охороні, організації молоді, інформації 32,5%, організаційні і бюрові витрати 25,5%, міжнародний комітет 1%.

Ті 20 марок є цеглини нашої організованості, саме вони урухомлюють наше організоване життя, перетворюють нас на спільноту українських політичних емігрантів, дають змогу нам виступати перел світом, піднімаючи голос за нашу Батьківщину, за наш нарід. Ті ж 20 марок дали змогу налагодити правний захист людей, добитися виділення українців в окрему національну групу, дали змогу нашим науковцям і мистцям творити, нашим артистам репрезентувати українське мистецтво. Ті 20 марок створили стрижень нашої самоорганізованості в Німеччині — ЦПУЕ.

Тепер на черзі переселення. Українці виїжджають і влаштовуються на нових місцях. Кожного з нас радує вістка з Канади про наших хлопців, які дають відсіч комуністам (за одного побитого Ділі — п'ять комуністів), зв'язуються з Канадським Українським Комітетом, а до Свят прислали нам привітання з лісу. З інтересом читаємо листи з Бразилії про те, що який Український Комітет був би сильніший, то можна б краще налагодити переселення туди.

В усіх країнах переселення мають утворитися українські комітети, що існуватимуть на кошти, добровільно зібрані самими українцями, розкиданими в усьому світі. Ті комітети мають виконувати свою місію — показувати народам всього світу нашу культуру і домагатися волі нашому народові, права бути господарем своєї землі. Ті ж комітети мають допомагати всім українцям, що живуть у даній країні духово, культурно й матеріально.

Не забуваймо, що більше 2 мільйонів українців живе поза залізною завісою, і коли ці українці хотять впливати на долю мільйонів своїх братів, замкнутих залізною завісою, то вони мають бути добре організованими, де б вони не жили — чи в гарячій Бразилії, чи в холодній Канаді, чи в Європі, чи в Африці, чи в Китаю.

20 марок на рік з людини були і є цеглиною нашої організованості в Німеччині. Треба сподіватися, що долари, гульдени, франки, п'єзо, шілінги, зібрані з трудно-вих заробітків усіх українських емігрантів в усьому світі, стануть цеглинами організованості українців у всьому вільному світі.

Л. ДРАЖЕВСЬКА

Таємниця сердечного альянсу Сталін — Гітлер

V. 17 вересня 1939 року: червона армія нападає на Польщу, допомагаючи її цілковитому знищенню

Надзвичайна, суворо-таємна телеграма Шуленбурга від 25 вересня 1929 р.

Сталін висловився що... за його опінією було б помилкою залишити незалежно розбиту польську державу. Він вважає, всі терени... по Буг мусять бути нашою (німецькою) здобиччю. За це ми мусимо відмовитися від наших претенсій щодо Литви... Якщо ми на це погоджуємося, то Советський Союз негайно переходить до здійснення завдань в справі балтійських країн згідно протокола від 23 серпня, вважаючи, що буде мати в цьому підтримку німецького уряду.

Декларація німецького й російського урядів, підписана Ріббентропом і Молотовим від 28 вересня 1939 року.

Після поділу Польщі й приєднання Литви до Росії, згідно пропозиції Сталіна, обидва уряди взаємно висловлюють переконання, що це послужило б інтересам усіх народів, коли б поклясти кінець стану війни між Німеччиною з одного боку й Англією й Францією з другого. Якщо зусилля обох урядів не дадуть позитивних наслідків, це лише констатує факт, що Англія і Франція є відповідальні за продовження війни. В такому разі Німеччина і Росія взаємно муситимуть взяти належних заходів.

Інтимний лист від Ріббентропа Молотову від 28 вересня 1939 р.

Маю за честь ствердити одержання вашого листа, в якому підкреслюється, що уряд СССР бажає... невідмінно продовжувати торговельні зносини й обмін товарів між Німеччиною й СССР... „Німецька держава з свого боку вживає необхідних заходів в цій справі.“

Надзвичайна суворо-таємна телеграма Шуленбурга Ріббентропу від 30 березня 1940 р.

Усі спостереження... підтверджують, що советський уряд вирішив держатися неутралітету в сучасній війні й уникати якомога всього того, що могло б привести до конфлікту з західними державами. Це є може одною з головних причин, чому советський уряд припинив війну проти Фінляндії.

VI. 9 квітня 1940 року: Німеччина займає Данію й атакує Норвегію, підготовляючи перемогу на заході

Надзвичайна, таємна телеграма Шуленбурга від 9 квітня 1940 р.

Одержавши інформації про німецьку інвазію в Данії й Норвегії Молотов заявив, що советський уряд цілком погоджується з цими заходами, які Німеччина була змушена зробити. Англії... ніколи не поважали прав нейтральних країн. Наприкінці Молотов сказав літерально: „Ми бажаємо Німеччині цілковитих успіхів в її державних заходах“.

Меморандум Шуленбурга від 11 квітня 1940 р.

Протягом деякого часу ми спостерігаємо виразну зміну у відношенні до нас советського уряду... Я припускаю, що гострі атаки наших ворогів на нейтральні країни — особливо на Советський Союз — й взагалі на нейтральність зробили свій вплив на советський уряд. Цей уряд побоюється, що Антанта втягне його у війну, до якої він ще не приготований. Проте бесіди з Молотовим виявили, що советський уряд знову зробив новий поворот. Пан Молотов був дуже привітливим, з увагою вислухав наші скарги й обіцяв покласти справу... Мене надзвичайно здивувала ця зміна. За моєю думкою, є тільки одне пояснення цього повного повороту: наші скандинавські операції надзвичайно полегшили положення советського уряду.

Надзвичайна телеграма Шуленбурга від 18 червня 1940 р.

Молотов висловив найтепліші привітання советського уряду з приводу надзвичайних успіхів німецьких військових сил. Разом з цим Молотов інформував мене про советські акції (військова окупація) проти балтійських держав. Він додав, що... це стало необхідним, щоб покінчити зо всіма інтригами, які провадила Франція й Англія в балтійських країнах з метою посіяти розлад і недовір'я між Німеччиною й Советським Союзом.

VII. 22 червня 1945 року: падіння Франції залишає Англію одинокою в боротьбі проти Німеччини

Надзвичайна телеграма Шуленбурга від 23 червня 1940 р.

Молотов зробив мені сьогодні таку заяву: рішення питання про Басарабію не терпить дальшого відволікання; советський уряд все ще намагається розв'язати питання мирним шляхом, але він не зупиниться й перед застосуванням сили, як-

що румунський уряд відмовиться від мирного договору. Одночасно советський уряд висловив свої претенсії на Буковину, що має українське населення.

Надзвичайна таємна телеграма Шуленбурга від 13 липня 1940 р.

За інструкціями Сталіна Молотов дав мені меморандум відносно бесіди Сталіна з Стаффордом Кріпсом (британський посол в Москві). Кріпс сказав: британський уряд впевнений в тому, що Німеччина намагається стати гегемоном Європи й хоче проковтнути всі європейські країни. Це є небезпечним як для Советського Союзу, так і для Англії. Тому обидві країни мусять прийти до згоди в установленні спільної політики самозахисту проти Німеччини... Британський уряд є тої думки, що уніфікація й керівництво в балканських країнах з метою утримання статус кво, є прямим обов'язком Советського Союзу... Інтереси Советського Союзу в турецьких протоках мусять бути гарантовані... Сталін відповів, що... він не бачить будь-якої небезпеки гегемонії тої чи іншої країни в Європі, ще менш небезпеки в тому, що Німеччина може захопити Європу... За думкою Сталіна, воєнні успіхи Німеччини не загрожують Советському Союзу і його дружнім відносинам з Німеччиною... Він думає також, що жадна держава не має права на виключну роль в акціях чи керівництві серед балканських країн. Советський Союз навіть не вимагає подібної місії... Советський Союз є противником будь-якого особливого ставлення у відношенні Турції й протоків.

Надзвичайна таємна телеграма Шуленбурга від 1 вересня 1940 р.

Коментуючи угоду Гітлер-Муссоліні відносно зміни мадярсько-румунського кордону, Молотов сказав, що це є... питання спільних інтересів обох країн. В даному разі справа йде про двох сусідів Советського Союзу, де він натурально має свої інтереси.

Суворо-таємна телеграма Ріббентропа Тішпелькірху, німецькому уповноваженому в Москві від 25 вересня 1940 р.

Зарозливе поширення антикомінтернівського пакту, що перетворився на воєнний союз між Німеччиною, Італією й Японією, спрямовано виключно проти американських підпалювачів війни. Безумовно, що це, як звичайно, не висловлено ясно в пакті, але висновки можна безпомилково помітити в пунктах умови,

Криза баварської CSU — Шеффер проти Міллера

МЮНХЕН (Дена). Перед округовим об'єднанням CSU Верхньої Баварії виступив з програмовою заявою і тим самим після дворічної перерви знову повернувся до активної політики колишній міністер-президент Баварії д-р Фріц Шеффер. Заява д-ра Шеффера спрямована проти першого голови й крайового проводу CSU, політику якої він не може далі зв'язувати з своїм ім'ям. Він обвинувачує крайового голову Й. Міллера разом з д-ром М.Горляхером, д-ром І. Ріксом, д-ром Гегнером і В. Росгаузером в тому, що вони інтригували проти нього й намагалися усунути від політики. Д-р Шеффер вимагав безумовного повороту до християнського думання й християнських методів у громадському житті.

Дві дати (1921 і 1942 рік)

Християнські ідеї давно втратили характер конфесійної виключності. Християнська філософія, християнська культура, християнська суспільно-державна ідеологія, християнські соціальні рухи—це все факти глибокого просякнення християнських ідей в людське життя та впливу їх на дух, зміст і форми його. Рівнобіжно з пами ідеями народжуються, живуть і розвиваються інші. Вони теж не залишаються без впливу на людину й її духовність. Але різниця між ними та, що ці другі приходять і вмирають, дуже часто не виявляючи тривкості, іноді не залишаючи навіть жадного сліду, а ідеї християнські живуть уже дві тисячі літ та й далі лишаються як вічно актуальні дороговкази для людства у всій своїй чистоті, ясності й непереможній силі. Змагання двох ідеологій, що сьогодні відбувається в світі—це ніщо інше як боротьба за і проти християнських ідей, бо що таке свобода людини, толеранція, людяність, вірна творчість людського духа, правда, справедливість, як не еманация вічної любові й вічної правди, цих основ науки Христа. Воєнний катаклізм, нова стратегія, нова техніка з епохальним винаходом атомової бомби нічого не дали людині в ділянці моральних цінностей і тому не дивно, що, по закінченні цього катаклізму, з парламентської трибуни Англії й Америки з уст державних мужів лунають слова євангельських істин, а втомлене людство знов шукає рятунку в християнській науці й моралі, як у єдиному джерелі спасіння світу від остаточної загибелі. З огляду на таке понадчасове значення християнства, конфесійні різниці християнського світу майже цілком втрачають колишню гостроту, а визнаючи різні християнських церков—як протестанти, католики, православні—не знаходять перешкод до об'єднання в спільних християнських організаціях і то не тільки в розумінні індивідуальному, а й організаційно-церковному. Нікому і в голову сьогодні не приходить актуалізувати догматичні чи устроєві церковно-релігійні форми, в яких віками уstabілізувались церковні відносини християнської частини людства.

І от саме в такий час і в таких обставинах, ніби на доказ нашої безнадійної відсталості, вибухають у нас релігійні роздори й сварки за дві дати—1921 і 1942 рік. Ми далекі від того, щоб тому чи іншому іксу чи ігрекові закидати працю в НКВД, як це роблять деякі необачні ортодокси, але й не настільки недалекі, щоб не розуміти, що те, що у нас діється в церковному житті, йде по лінії бажань усіх тайних і явних наших ворогів. Ніяким також виправданням не може бути твердження, що якщо це не сталося сьогодні, то сталося б завтра, бо є сили, яким залежить на тому, щоб нас ділити; що, мовляв, не ми самі ділимося, а нас ділять. Але нікого не можна поділити без акту його волі і вини не тільки ті, що ділять, а й ті, що діляться; більше того, винні не тільки ті, що відділяються, але й ті, що за мало активні для того, щоб запобігти відділенню. Винні одні й другі в тому, що не виявляють належного розуміння межі, до якої можна сперечатись і дискутувати, а за якою починається приватне, особисте, групове і починаються цінності загально-національні, якими не сміє розпоряджатися і яких не може нівечити жодна група на свій лад. В таких випадках може рішати тільки народ через покликаний до цього орган, відповідальні перед ним і перед історією за свої чини. А церква є, власне, такою загально-національною цінністю. Її здобув не той чи інший протоієрей або професор, навіть не митрополит Липківський і не митрополит Полікарп. Її здобув український народ довгими зусиллями, довгою боротьбою і то не тільки в Харкові, але також і в Києві, і в Рівному, і в Луцькому, і в Холмі, і в Львові, і в Варшаві, а на всіх землях українських і не-українських, де була боротьба за неї і де падали жертви за святую справу. Боротьба за українську церкву становить частину кривавої визволь-

ної боротьби українського народу. Саме в цій ділянці ми маємо такі осяги, які звільняють нас на майбутнє від потреби ставати на коліна перед московськими митрополитами. Ці осяги мають значення не тільки церковне. Церква, навіть коли вона відділена від держави, становить складову частину державності, а тому підхід до цієї проблеми мусить бути подиктований не тільки міркуваннями чисто релігійними, але також національно-державними.

Що таке 1921 рік?

Як прийшло до створення УАПЦ формалі 1921 р., більш-менш відомо всім. В церковно-релігійному рухові 21 р. були зібрані найбільш активні українські елементи. Не доводиться, очевидно, говорити про правильне всеукраїнське представництво на соборі 21 р. То була боротьба і діяння революційне, а в таких умовах годі говорити про якісь норми і основи. УАПЦ, не дивлячись на несприятливі обставини, розвивалася і за оптимістичним орахунком ще живих учасників і прихильників того руху, нарахувала коло 2000 парафій, Беручи в середньому по 3000 вірних в кожній парафії, це творило коло 6 000 000 вірних, цебто приблизно 15% населення України. Протягом шести-семи літ УАПЦ фактом свого існування й діяння не давала спочити і уstabілізуватися ворожим елементам і продовжувала нашу визвольну боротьбу на церковно-релігійній ділянці. Але треба пам'ятати, що спосіб святаї нової української ієрархії 21 р. самі творці церкви не підносили до значення правила, навпаки, розглядали його, як сумну історичну конечність, що, як зазначено в постановах Собору 21 р., ніколи не може повторитись в історії української церкви. Це було перше відступлення від освячених віками і практикою Вселенської Православної Церкви непорушних церковних основ, яке прийшло під впливом обставин.

Як стверджує архієпископ Іоанн Теодорович (лист від 16 жовт. 1947 р.), авторитету якого не заперечить ні одна, ні друга сторона, ані прихильники, ані противники 21 р., церковний рух і акти того часу в багатьох випадках не виявляли багатовікової української церковності, цебто були їй противні, в них багато було такого, що прийшло під примусом обставин, було витором чужого ворожого середовища, а не природним розвитком нашої церковної історії. Дещо з цього високопреосвященний автор листа конкретизує, про дещо можемо зробити непомилли висновки. Незгідним з українською церковною традицією було те нове, чого Українська Православна Церква в минулому не знала, а саме: 1. спосіб відновлення ієрархії, 2. примат світського елементу в церковному управлінні, 3. всенародня соборноправність, 4. ставлення до монастирів і 5. жонатий епископат. Про перший пункт ми вже говорили. Щодо примату світського елементу в церковному управлінні, то в умовах воєнного комунізму, коли духовні особи були поза законом, це мало деяке виправдання, але не знаходить виправдання в нормальних умовах, як і не має обоснування в укр. церк. історії. Світський елемент був справді дуже активним в минулому нашої церкви, виступав як оборонець чистоти її основ, її національних форм і характеру, творив братства, боронив церкву із зброєю в руках (козачтво), але головою церкви з повнотою церковно-адміністративної влади був завжди митрополит. Щодо соборноправності, а тим більше всенародної соборноправності, то цей „найдемократичніший“ принцип цілком очевидно є дитиною того ненормального розхитаного часу, коли, ухилившись в протилежний від монархічного ставдо і порядку бік, вибирали всіх і всюди, навіть командирів військових частин. Той порядок большевики швидко відкинули, коли розклали все, що їм треба було і вбра-

лись у силу, але на якийсь час він їм був потрібен. Ми ж у своєму добросердному примітивізмі боронимо його до сьогодні саме там, де він цілком не потрібен і де ми його зовсім не знали в минулому. В українській церкві вибирали в нашому розумінні тільки митрополита і то з належним респектом до голосу національно-державних чинників, а за князівським часів митрополита призначав царгородський патріарх. Очевидно, цим ми не хочемо заперечувати виборного принципу загалом, а зокрема в церковній—релігійно-громадських установах, як братства, парафіяльні ради тощо. Але Українська Православна Церква ніколи не практикувала всенародної соборноправності, знала ж тільки соборність, цебто вирішення кардинальних церковних питань на Помістних Соборах, що складаються з представників ієрархії, духовенства й вірних, і в цьому полягає основна церковна-устроєва різниця між православною і католицькою церквою.

Ці декілька точок—головні порушення основ або вікових традицій православної Церкви, з якими не можуть погодитись ті, що хочуть бачити свою віру і церкву такою, якою вона існувала тисячоліття. І даремно визнають автокефалі 21 року запевняють у своїх публікаціях: „ми лишаємося тими самими православними християнами, якими були наші прадіди, діди й батьки і нічого нового не вносимо“. (Правда про УАПЦ—соборноправну, 6 стор.)

Так не є, і не личить церковним дічам бути замало правдивими, як і замало відважними. Але ми не хочемо ні в кого кидати каменем докору, чи когось осуджувати. Ми повинні усвідомлюємо, що багато легше тепер говорити, про ці явища, ніж колись їх творити, щоб врятувати те, що можна було ще врятувати. Була зрушена маса, яка ані тоді не розуміла, ані тепер не розуміє, що таке споконвічні основи церкви, яка може ніщити кроком пішла б сама вперед, якби ті, що її вели, затримавшись, почали тупцювати коло якоїсь невидимої, нерельовної і незрозумілої перешкоди, що носить давнє ім'я канонів. Треба було, щоб люди, яким була доручена висока місія висланників на собор 21 р., вернулися „із щитом“, а не „на щиті“, щоб не згасла остання іскра надії, щоб не втратити останніх позицій.

То була не просто релігійна, а національно-релігійна боротьба. І, власне, згідно з таким її духом в УАПЦ 21 р. домінуючим стало те, що відсоує в тінь тогочасні помилки і є, сказати б, викупленням (іспуленням) їх—це християнський пуританізм, жертвний національно-релігійний ідеалізм та прагнення наблизитись до первохристиянських основ церкви. Але те, що було позитивною ознакою цього церковно-релігійного руху, позбавившись умов, що його стимулювали, як і осі, що вміли його тримати на належних християнських висотах, натомість залишившись з дічами, що не спроможні охопити величчя ідеї і внесли до релігійного руху елементи злоби, дрібничковости, провинціалізму і сектської вузості, те світле, що було животворчою основою, вигасло, а на його місце прийшло прив'язання основного значення до неістотних форм, надмірна деклямація про кров мучеників і навіть боротьба за гасла, які могли б бути місцем на терені іншому, але ніяк не церковному.

Що таке 1942 рік?

Коли під час другої світової війни на українські землі прийшли німці, все, що було українського по західному боці так званого ризького кордону, виявило надзвичайно позитивну рису і то незалежно від того, в якому терені—Холмщина, Галичина, Волинь чи Полісся—і в який період—рожевих сподівань чи чорної безперспективності. Цією рисою була сподання активність і готовність зробити все, що треба і що можна

для своєї ідеї і свого народу. Спеціальна увага була приділена і церковній ділянці, мабуть тому, що роки 1937—39 на українських землях під Польщею були роками великих релігійних терпів українського населення. Тут церковний рух ішов тим же шляхом національного відродження, що й на Великій Україні, з тією однак різницею, що терпеливо використовувались всі ходи і всі можливості без найменшого порушення національно-церковних традицій чи церковно-релігійних основ. Вірність цим традиціям, очевидно, не можна уважати за негативний прояв руху, навпаки, він розвиток подій робив національно-органічним. Це було тут можливе, як з огляду на натиск чужо-національного і чужовірного елементу, якому протиставилась твердість національно-релігійна, так і з уваги на відсутність тієї ідеологічної завірюхи, що ламала і нищила на В. Україні всі цінності і всі основи національної й моральної натури.

Але в довоєнній Польщі були інші труднощі, які переборювати не було легко. Це—форми, закони, постанови, пов'язаність церковних справ з цілістю української проблеми, незмінне в різно-національних державах діве ет імпера, вигравання одних чинників перед другими, дві ворожі зверхності, що солідарно виступали проти українського церковного руху: державна—польська і церковна—московська тощо. Кожну ініціативу, кожну українську акцію, з огляду на „дишльові“ властивості законів, можна було або відсунути ад календас грекас, або втопити в повені паперових формальностей, або звести іншим способом на манівці. Крім того, коли на Україні кожен український діяч був націоналістом і контрреволюціонером, то в Польщі—„вивротоццем“ і большевиком. Все ж таки національно-релігійне усвідомлення просякло глибоко в ґрунт, в дуже багатьох парафіях Служба Божа відправлялася по-українському, а в волинській епархії домоглися двох єпископів українців. Правлячим був архієпископ Олексій Громадський (українець з походження), а вікарієм—Луцький єп. Полікарп Сікорський (українець свідомий). Вже після вибуху війни в т. зв. генеральному губернаторстві українці здобули ще двох архієпископів: Іларіона Огієнка і Паладія Вільбиду-Руденка. Коли терени В. України большевики залишили, виникла і тут потреба зайнятихся одною з найпекучіших проблем—церковною. Давно сьогодні читати такі слова українського священника „оборонця духа, а не форми“ в журналі „Православий Українець“—органи соборноправників: „Цей нововисвячений в 1942 р. єпископат гордий тим, що одержав свою „канонічну благодатність“ з Варшави через Луцьк, прийшов до нас непроханий—незваний, щоб подати нам духову поміч“.

Волинь, а властиво її церковно-громадський орган—Волинська церковна рада, що діяла в контакті з Київською церковною радою, доки остання існувала, підходила до української церковної проблеми з належним повагою, обережністю, почуттям відповідальності перед історією, пильнуючи, щоб не зробити помилок, які б могли негативно затяжити на майбутньому Церкві. Лінією діяльності Волинської ради було належне пошанування непорушності церковно-релігійних і національно-історичних основ і традицій, як і єдності з Вселенською Православною Церквою.

Із всього сказаного бачимо, що й одна (1921 року) й друга (1942 року) церква поза всякими сумнівами українська. Одна й друга є наслідком попередньої довговікової боротьби. З цієї національної і релігійної боротьби вона народилася і нею духово й живилася. Одна й друга має великі і тяжкі жертви та кров мучеників. Одна й друга має великий християнсько-моральний і національний капітал. Яка ж між ними різниця?

Хронологічно—перша УАПЦ, дякуючи тяжким історичним обставинам, мусіла відступити від деяких основ Вселенської Православної Церкви і традицій Української Церкви. Друга ці основи й традиції зберегла, що було прагненням творців першої. Перша в умовах боротьби прив'язувала головне значення до духа християнської активності, шукала опору, а часом і захисту в моральній силі народу. І тому йшла навіть на передбачені церковно уступства і повноваження для вірних. Друга зберегла конструкцію ієрархічних відносин, основану на знаних їй зразках, в сфері позацерковній сперту на авторитет державної влади.

Сьогодні нема тих обставин, що стимулювали особливості першої, і нема тієї опори, що до неї в своїх категоріях думання привичаена друга. Але зал паються поважні психологічні різниці і тому прихильники 21 р., забуваючи, що тепер нема урядів, проти яких треба наставляти свої груди, дивуються можливості існування церкви без оборонного активу вірних, більше того, чуються ображеними в своїх почуваннях і прагненнях; а друга сторона з недовірям поглядає на першу, вбачаючи в ній той елемент, що вносить фермент і підриває канонічність історичні і національні основи церкви, та з переборщенням страхом ставиться до всяких живих церковно-громадських сил, які єдино можуть і повинні стати міцною підпорою нашої св. Церкви без сягання, очевидно по ту владу, яка згідно з основами православної церкви, до них належати не може.

Але спільним для одних і других в сучасних умовах є недоцінювання значення єдиної Української Церкви, як загального національного здобутку, як установи вічності і категорії не тільки релігійного, а й національно-державного значення. Одна сторона переступила ту межу, якої неможна було переступати, зигнорувала те, що називається ієрархією цінностей, поставила тимчасове і другорядне вище загального й вічного, виявила нетерпеливість і непоміркованість там, де їм не повинно бути місця та збочила на манівці демагогії. Друга сторона замало зробила для того, щоб не допустити до розколу, бо ніяка ціна за єдність церкви не може бути зависока. Вона ужила санкцій карних там, де повинно було бути місце для безмежно терпеливої християнської любові, постійного контакту, вияснення і переконувань; діяла згідно із своїми поняттями, забуваючи, що зигнорувавши церковно-громадський чинник, вона не має іншого опертя, як власний моральний авторитет, який однак з багатьох причин, що над ними тут спиняться не будем, проби не витримає.

На нашу думку, одна й друга сторона ухилились в крайності. Прихильники 21 р. пішли шляхом, який не можна означати інакше, як „церковна партизанка“, позбавлена поважного державницького підходу до справи, „партизанка“, що бачить проблему церкви крізь призму відносин з тим чи іншим ієрархом, забуваючи, що кожен ієрарх, як і всі ми, істота смертельна, а церква—установа вічності і велетенського значення чинник в ділі національного і духового відродження народу. Було б помилкою з боку ієрархії не ужити всіх можливих заходів до ліквідації розколу, але заходів, основаних не на карах, а на розумінні другої сторони, її психології, її традицій, заходів, основаних на християнській і на батьківській любові до своїх дітей, яка діє навіть тоді, а може ще в більшій мірі тоді, коли вони збочують на невластивий шлях.

Треба не забувати і того, що коли Соломон хотів розсудити двох матерів і запропонував розрізати спірну дитину, тоді справжня мати дитини воліла зріктись її, аби тільки вона лишилася ціла і жива. Так і той, хто справді має українське серце і Христову любов в цьому, ніколи не погодиться на розколювання єдиної Української Церкви.

Н. КИБАЛЮК

Говорить читач

Як вас по-батькові

Українці на еміграції, насамперед ті, які належать до західної галузки нашого народу, дуже нерідко користуються з давнього, традиційного українського звичаю називати людей по імені й по-батькові. Натомість вони зазвичай вживають у розмові назви „па“ або „паві“, повторюючи їх майже за кожним словом. Під впливом цих людей чимало й українців з Наддніпрянщини соромляться традиційного українського величання по-батькові. З легким серцем зрікаються вони цього звичаю, вважаючи його за анахронізм, непотрібний пережиток.

А тим часом називання по імені і по-батькові є традиційним староукраїнським звичаєм. Сила побутових фактів, історичних і літературних, свідчить про те, що граматична форма звертання по-батькові з закінченням „ич“ або „івна“ виникла саме на Україні і від нас її запозичили інші слов'янські народи — білоруси, росіяни, серби й болгар. У творах класиків української літератури — Костомарова, Куліша, Нечуя-Левицького, Мирного, Гринченка, Копицького, Винниченка та інших, які створили неперевершені зразки красної української літературної мови і які добре знали побут і звичаї найширших верств українського народу, раз-у-раз натрапляємо на цей спосіб називання людей.

Звичай величати по-батькові виник в Україні дуже давно. Потреба розрізняти людей, які мали однакові імена, обумовила утворення форми по-батькові.

Перших київських князів, що походили з роду Рюрика, називали лише іменами: Рюрик, Олег, Ігор, Ольга, Святослав. Та княжий рід швидко зростає, розгалужується на кілька ліній. Тому в різних землях, на які ділилася княжа Україна, з'явилися князі з однаковими іменами. Для розрізнення їх один від одного почали звати, крім імені, ще й по-батькові.

Пізніше назва по-батькові переходить з окремих осіб на цілий

гурт людей, що походили від спільного прасура, який чимсь визначився або прославився. Так перших князів з роду Рюрика звали Рюриковичами. Насалків Ярослава Мудрого називали Ярославовичами, а синів, онуків і правнуків Володимир Мономаха величали Мономаховичами.

Називання по-батькові стало вселюдом іменності, влчності і пошани не тільки до даної особи, але й до її батька. Від назв по-батькові, від імені якогось знаного прасура пізніше почали творитися прізвиська з закінченням на „ич“. Так виникли прізвиська Давидович, Максимович, Устимович, Богданович, Миронович, Маркович, Антонович та інші їм подібні.

Від князів звичай називати по-батькові поширився на вищі верстви тодішнього українського суспільства. Цей звичай став набуток найширших верств українського народу. У старовинних актах зустрічаємо чимало міщанських і селянських прізвиськ, які походять від імен і закінчуються на „ич“. Вони могли утворюватися тільки від назв по-батькові. Наприклад, у так званому архіві „Юго-Западної Руси“ зберіглася скарга волинських селян на князя Януша Острозького. Там знаходимо прізвиська Івана Дашковича, Марка Якубовича, Дениса Марковича.

Коли українські землі опинилися під польським пануванням, почався, особливо після Люблінської унії, інтенсивний польський наступ на Україну. Польські загарбники всіма можливими заходами намагалися спольшити Україну, силою, накинати свою мову і звичаї, релігію і культуру. Полонізації підпадала насамперед шляхта, вища козацька старшина і вище духовенство.

Тоді верхи українського суспільства почали забувати, зраджувати старі, прагматичні звичаї в тому й звертання по-батькові, бо у поляків його не було зовсім. На центр-східних українських землях, де польський вплив не був таким інтенсивним і тривалим, прастара форма

величання по-батькові збереглася. І не тільки збереглася, але делалі більше поширювалася. Ще порівняно не дуже давно, перед 1917 р. серед селян форма називання по-батькові вживалася здебільшого в офіційних паперах. В пореволюційному українському селі називання по-батькові стало масовим побутовим явищем.

До XVIII сторіччя Україна була потужним джерелом культурного впливу на Московську державу. Державний устрій, культура і звичай княжої України мали великий вплив на нашого сусіда. Тоді багато культурних набутків українського народу росіяни запозичили в українців, зокрема і звичай звертання по-батькові.

Як і на Україні, в Московській державі перше величання по-батькові було вживане тільки в провідній верстві — серед князів, бояр, дружинників. Для називання людей, які остоїли на нижчих шаблях суспільної драбини, в Московській державі утворилася інша граматична форма з закінченням „ов“ або „ев“. Не Михайлович, як називали представників північних клас, а „Михайлов“, не „Андрійович“, а „Андреев“.

В. Н.

Друковане слово до Бельгії

Кожен українець як робітник, так і інтелігент не лише бажають, а й потребують друкованого слова. Потреба в цьому тим більше пекуча для нас тому, що ми тут, на чужині, та ще й відірвані один від одного. Та, на жаль, і книжка, і журнал, і газета коштують дуже дорого. Українські видання і на німецькі марки продаються занадто дорого, а на бельгійські франки то в три, чотири, а то й в п'ять разів ще дорожчі.

А тому я звертаюся до вельми шановних панів редакторів всіх українських часописів, робітників пера та директорів всіх видавництв: книжку, журнал, газету дати робітникам бельгійської копальні по ціні, не дорожче цін, визначених на німецькі марки.

До цього можу ще додати, що в Львезі бельгійські часописи (визначні) продаються по 1 ф. 25 сент., при чому деякі з них мають 24 сторінки (12 великих листів).

Українець-робітник.

Українці вшановують проф. Клярса Августа Манінга

Український часопис в Америці „Свобода“ містить велику статтю ред. Миколи Чубатого, присвячену вшануванню проф. Коломбійського Університету — Клярса Августа Манінга, якого нещодавно Український Вільний Університет на еміграції іменував почесним доктором філософії за його праці з історії України та історії української літератури. Проф. Клярс Манінг за останні роки через свої праці набув широкої популярності серед української еміграції, зокрема серед українців Америки та Канади. Американець проф. Манінг пізнав зміст трагедії України та його народу, і цю гірку правду життя виніс перед очі свого народу, надрукувавши „Історію України“ та цілу низку праць англійською мовою з історії літератури та історії боротьби нашого народу.

Підкреслюючи високу наукову вартість праць проф. Манінга та його великі заслуги у справі поширення серед англо-саксів знань про українську літературу та про українську історію, проф. М. Чубатий закликає: „Прочитаймо всі видання проф. Манінга окремими творами, виданими Українським народнім союзом, прочитаймо його 12 статей в журналі „Ukrainian Quarterly“, і побачимо, що

проф. Манінг перший прямо серед американців поклав стару методу американських авторів зводити Україну до провінції Росії та відкрив для американського громадянства на Сході Європи життєздатну націю пробоевика свободи людини та демократії...

Далі в статті говориться про ту лють, що викликала згадана, видана англійською мовою „Історія України“ К. А. Манінга у пресі московських окупантів, в якій автор праці „поставив домагання визволити велику східно-європейську націю, досі жорстоко поневолену“.

Наприкінці подано короткий життєпис шановного вченого, приятеля українців, що народився в Нью-Йорку 1893 р. До речі, проф. Манінг мав чужу мову і вільно користується українськими джерелами.

Давши коротку інформацію про це свято української культури, ми, представники української еміграції в Європі, гордимся тим, що в числі своїх друзів-американців маємо славетного ім'я науковця проф. Клярса Августа Манінга та шлемо свої щирі вітання та побажання довготривалого життя і праці на оборону української правди.

В.Г.

3 діяльності УАДТ у Парижі

На терені Франції до недавня, крім бібліотеки ім. С. Петлюри, не було жадного загальнокультурного українського центру. Цю прогалину намагається тепер виповнити Українське Академічне Допомогове Товариство, що працює трохи більше року.

14 грудня м.р. Тво під головуванням інж. С. Созонтова відбуло свої річні збори. Вислухано звіти президії й ревізійної комісії та обрано нову управу в такому складі: голова — проф. Ол. Шульга; заступники голови — д-р Дм. Піснечевський, проф. В. Чала, проф. П. Шумовський; генеральний секретар — А. Ковальська.

Збори усталили напрямні діяльності і структури Т-ва. При ньому

нині існують: 1) Наукова секція, 2) Комісія допомоги українському студентству (КоДУС), 3) Шкільна комісія.

Наукова секція має намір влаштувати регулярні відкриті збори з доповідями на спеціальні теми і ширші публічного характеру. КоДУС має діяти на тих же основах, що і КоДУС у Німеччині. Шкільна комісія має опікуватися школою Т-ва в Парижі. Завдання, які ставить Т-во, це репрезентація перед чужинцями української культури і науки, видання бюлетенів чи наукових збірників.

Загальні збори поставили, між іншим, перед Управою завдання зорганізувати медичну і літературно-наукову секцію.

(„Українець у Франції“ ч. 70).

Як розважатись?

(Театральні нотатки)

Плавню опускаються й підіймаються над головами капелюхи, чути ласкаві і улесливі слова, перед дверима „театру“ росте натовп, обабіч цього суцільного потоку стоять нещасливі, що пильно спують очима, контролюючи, хто продаватиме зайвий квиток. Коли йде мова про театр В. Блавацького, то тут не лише глядач, а й театральна критика не наважується ліберально відходити від вже усталеного критичного коефіцієнту. Афіша пілком сюрприза: Аксель Іверс „Вулиця Паркова ч. 13“, переклад (з якої мови?) Олега Лисака, до того ж кримінальна п'єса — жанр, що дає найменше можливостей для мистецтва, бо відразу вся увага скеровується навколо невідомого її рушія: чи виймано вбивника, хто викрав скарби?

Певно, театр рішив відпочити. Після інспірації Стефанікових новел, п'єс Миколи Куліша театр зупинився на виставах, що при всій своїй тематичній різноманітності мають з театального боку спільні ознаки: чітку драматичну колізію при потребі найближчого застосування жестів, текст — суцільні дотепи, ляпідарні афоризми, що відра-

зу ранять глядача і готові компенсувати неуспіх артиста. Нічого говорити, що через ці дані п'єси являються театральні бездоганні, мистецькими, хоч не завжди високоідейними. Будучи найлегшим матеріалом, вони приваблюють артиста і режисера. І тому таким мистецтвом як В. Блавацький, Б. Паздрій, Н. Горленко, а востаннє — В. Шапаровський і ін. навіть неможливо помилятися, граючи в такого гатунку виставах. Наприклад, в п'єсі „Парковий вулиці“ арт. В. Королик без особливих труднощів зіграв партію п'яного артиста, а Паздрій партію бешкетника Павла Міке, коли майже після кожної репліки заля вибухала сміхом. І навпаки, розмова трьох мужиків (І дія) про красуню Евеліну, де не було багато місця для жестикуляції, дотепів, вийшла безбарвною. Тут артисти наткнулись на небезпечне місце (недалий текст і „невідживлений“ режисером). Так само арт. В. Левицька розділилась, граючи Евеліну Шрат: в першій дії їй пощастило досконало створити типову бальову даму, і коли впавав трупом її черговий „наречений“ з дивним прізвиськом — Разін (асоціація з ро-

сійським Стенькою Разіном), артистка, підкоряючись логіці, почала „сильно“ переживати (будучи байдужою до Разіна), страждати на допиті, на очах глядачів перетворилася на невинне і незапальмоване створіння. Арт. С. Курило грав ролю нареченого Евеліни з характерною для людей американського континенту діловитістю (бразилійський фермер) і на цьому виграв, бо уник театального мелодрамагизму, але програв, маючи шаблонний текст, і виглядало, начебто артист просто читає, хоч п'ятдесят відсотків за цю поразку легко можна скинути на драматурга.

Як би там не було, прем'єра „Паркова вулиця 13“ не може бути іспитовою чи дипломною виставою. Вона пілком стоїть в плані розвагового жанру, від якого ми звикли взагалі вимагати не багато. Одночасно з цим театр виступив і з „Новорічною салаткою“, чим цілкомитово поставив на порядок денний проблему легкого чи розвагового жанру в театрі; уточнюючи, „Новорічна салатка“ знову нагадала про потребу створення нової сучасної пісні.

Пісня в розвитку нашої культури займає особливе місце. Ми просто народ, який співає. Через колоніальне становище ми, наприклад, не спромоглися на створення більшої кількості опер, зате в ділянці піс-

ні перестарались. І завдання мистців, які мають певне відношення до пісні, обернути її від можливої вульгаризації. Її треба культивувати в сприятливих обставинах і надійняти руками. За останній час ми не можемо похвалитися успіхами в створенні нових пісень. Крім маршу „Україна“, покищо не пощастило прищепити людям інших спроб нової пісні. А сучасна пісня сьогодні нам потрібна більше, ніж будь-коли: вона має незмірну експансивність, вона спроможна пробити залізну заслонку і полетіти аж до Уралу. Правда, цю функцію в нас сьогодні виконують численні академії і пахиди, але через жалюгідний радіус дії (крім того, що санітарно-харитативно розгортають наші сили) вони вже не можуть нас задовольнити.

У відміну від сезонності західно-європейської естрадної пісенщини, що міняється як мода жіночих суконь, наша пісня проходить через століття. І до реєстру цих пісень мусимо і ми долучити щось від себе, поклавши на історію печатку нашої неспокоїної епохи.

Спроба „новорічної салатки“ дати розваговий концерт з достатньою дозою пісень показала можливість і безпеку. У більшості випадків театр пішов утоптанною стежкою. Вже не цікаво слухати пісень з таким, наприклад, „тлом“: падає

сніг, я сама, ми були разом, вернісь, обніми, ми будемо щасливі. Не цікаво, бо вже наперед відомо, що буде далі. Та коли така дійсно популярна пісня виконується голом, який не долітає кінця невеликої залі, тоді розвага стає сумною. Також не до чого була довгометражна пісня „Огнева сторожа“ про реєнбургських таборних пожежників, яких, до речі, немає (певно, це якась „перелицьована Енеїда“, пристосована до реєнбургських обставин).

Та живе захоплення викликала пісенська на ліпівській темі „А життя таке пливє“, прекрасно виконана арт. В. Шапаровським. У прибитій пілком, подертій одежі з традиційним таборним баняком і з хлібною під пахвою раптом з'являється на сцені артист і з життєвим гумором починає глядачам розповідати про велику і малу політику.

До цього часу наші театри дивилися на розваговий характер своїх прем'єр, на естрадну пісню як на річ другорядну, як на перепочинок між складнішими і тяжкими виставами. Проте, потреба культивування сучасної пісні — не лише формою, але й духом — стукає в двері. Мистецтво мусить бути готівим (особливо, в цей тяжкий час) повернути людині втрачений усміх.

Л. ЛИМАН.

Від українців з усього світу

3 життя в Бельгії

В Бельгії місто Льеж—друге місто після столиці Брюсселя. Найголовніше те, що в Льежі є найбільший центр українських робітників. До приїзду наших робітників з Німеччини, на вербованих серед ДП, тут українців було дуже мало. Українська громадськість складалася переважно із старих емігрантів, військовиків УНР та заробітчан із Закарпаття, Галичини та Буковини і маленької частини утікачів із підмосковської окупації. Коли ми приїхали до Бельгії, то тут уже було дві українські організації: комбатанти і УДК. Але почути українську мову десь у шахті чи на вулиці було неможливо. На наші запитання: „Чому це так?“—наші попередники розповідали, що в Бельгії діялося щось жакливе: НКВД роз'їздило по Бельгії, як у себе вдома, і треба було лише їм довідатися, що хтось українське, того хапали на вулиці, на квартирі, чому допомагала навіть бельгійська поліція. Червоної москалі вели пропаганду, що Україна і Росія—це те саме. Пояснювали НКВД-исти далі, що ці втікачі—це, мовляв, військові злочинці, а тому вони—НКВД—виловлюють для покарання, і по кожному зловленому зникав навки слід. З нашим приїздом в Бельгію ставище змінилося зовсім в іншу сторону.

Перші дні в Бельгії

Напишу зокрема про той гурток українців, з якими я приїхав з Авсбургу (Баварія). Наш транспорт приїхав вночі в місто Льеж, і нас автами порозвозили на призначені місця праці, тобто, спершу до житлах, до так званих кантин. Кожна кантина собою дуже подібна до колгоспу, різниця лише в тому, що тут багато кращі харчі. Зате дуже брудно, тісно, сморід і нечисть, а

кантинярі майже всі—здирижки та спекулянти.

Правда, нас рятує лише одне, що Бельгія—дійсно демократія, і люди на чи громада, яка має сильну ініціативу, може собі пробити добру дорогу. Ми це й використали, але не всі, бо, на великий жаль, дуже багато наших людей безініціативні. Коли нас вночі привезли в кантину і скинули в кімнату, де було 10 чоловік, що приїхали з інших таборів, плюс нас 10, то ліжка тупились одне біля одного. Вставши ранком, ми повісили в кімнату тризуб та привели її до порядку, щоб було видно, що тут живуть українці. Правда, і тут не обійшлося без дегенератів, яких у нас знайшлося два чи три, що всіх перевиховують, вишколюють і від усіх „блискуче відокремлюються“, але як тільки зайдуть між поляків, не можна розрізнити, чи вони наші, чи поляки.

Проти чужих впливів

Кантиняром—поляк, який із своєю жінкою і двома доньками „обслуговує“ кантину. Коли я ранком підійшов купувати хліб, то мені кантинярова донька зробила зауваження—чому не „хлеб“, а „хліб“? Я їй відповів, що не дуб кругом хмелю в'ється, а хміль кругом дуба. (До того, що їх 18 мільйонів, а нас 50. А тому вони мусять вчитися нашої мови).

Коли я повертався з їдальні, то зауважив, що наш отаман кімнати—Коваленко із своїми запорожцями заступив у куточку якихось збідлих, „людиноподібних“ істот і робить справжній допит. Виявилось пізніше, що то були агенти „Союзу советських патріотів“ (в Бельгії існує така офіційна большевицька організація) яких завданням є тероризувати наших людей. Після ці-

єї розмови їх в нашої кантині більше ніхто не бачив, але вони після цього використовували бельгійського комуніста, що жив напроти нашої кантини. Бельгійський комуніст вившував червоний прапор, а на вікно ставив знаменого „чорта з вусами“, але без ріг. На наше щастя, одної неділі з'явився такий „милий“ вітер, що серед білого дня здув сатанинського прапора і перетворив його в попіл. Комуніст спереляку забрав „чорта“ і дремнув разом з ним, та не вертається цілий тиждень до помешкання. „Освободителі“ використовували кожний крок, щоб нас стероризувати. У цьому їм допомагають старі „єдинонедільці“ та польські реакціонери.

Большевицька банда в перших днях нашого приїзду найбільше використало польських комуністів і фашистів, які почали нас оббріхувати (знаючи краще за нас французьку мову) перел бельгійським суспільством: „Українці, мовляв, ті, що вбивали наших поляків“. Наші не спали і на це поставили відповідь руба: „б'ємо і будемо бити, але не поляків, а бандитів та імперіалістів, які зазіхали на наші землі. Для нас однаково, з якої національності загарбники походять і не наша вина, коли між ними бувають поляки.“ Це дало позитивні наслідки. Сьогодні багато бельгійців симпатизують нам.

І тут хутір

З другої сторони, найбільшим нашим злом є відсутність єдності. Бельгійський УДК, очолюваний людьми, які, як пише „Тризуб“, не виросли з хутора. Вже 9 місяців, як у Бельгію прибули нові робітники-українці, половина з них православні, але УДК не допоміг організувати ні одної парафії УАПЦ, мотивуючи тим, що немає можливості.

Нарешті, в Бельгії існує кілька синдикатів (профспілок): соціалістичний, католицький і комуністичний. В соціалістичному синдикаті є українці, але УДК чомусь вважає, що це большевики. Можу сказати сміливо, що кожен із цих синдикатів не боронить як слід наших робітників. Делегати кожного синдикату є бельгійці і на чужинців дивляться неприхильно. Чужинецький робітник має лише можливість тримати на своїх плечах синдикат, сплачуючи членські внески.

Але в Бельгії є справжні, ширі і віддані релігійні і національні справи люди—о. протоієрей Ів. Бачинський та протоієрей В. Сави́н. Не дивлячись на те, що вони підтопані роками, полізлі під землю лише тому, щоб бути із своїм народом, і ділити з ним його долю і недолі. Працюючи в копальні, наші отці організують парафію УАПЦ. Тут ми знову поставимо питання: Чому УДК не використовує цієї можливості—присутності наших священників УАПЦ?

На порозі нового стану

25.1.48 р. в м. Льежі, найбільшому робітничому центрі українців, священниками УАПЦ о. протоієреєм Ів. Бачинським і о. протоієреєм В. Сави́ном була відправлена велика Служба Божжа. Після Служби Божжої відбулося зібрання, на якому о. І. Бачинський зробив змістову доповідь про стан УАПЦ і її працю в Бельгії. Було організовано Громаду УАПЦ, якій доручено пов'язатись із Священним Собором Єпископів і Синодом.

Зібрання УАП Громади вислало нашому Владиці УАПЦ, Митрополиту Полікарпові привітальну телеграму та прохання—взяти Громаду під свою опіку.

А також було вислано привітальну телеграму Президентові УНР А. М. Лівницькому, в честь і пам'ять 30-ї річниці проголошення ЦР Української Народної Республіки.

На зібранні було обрано Управу Громади, яка 1.2.48 р. відбула

Свято в Богословсько-Педагогічній академії

Цими днями Богословсько-Педагогічна Академія в Мюнхені перейшла в нове приміщення. Одержане в напівзруйнованому стані, без стелі і даху, з побитими стінами й підлогою, приміщення це енергійними заходами ректора п. Ковалева та інженера Євг. Микуловича, що очолював провід ремонтних робіт, з участю студентів Академії та громадянства було відбудоване, і Академія одержала затишний культурний куток для викладів і мешкань для студентів і професур.

Посвята нової домівки Академії перетворилася на загальнонаціональне свято, в якому взяли участь українці без огляду вірувань, духовництва, високі достойники церкви, ректори і професура вищих шкіл,

численне громадянство. У святі взяли участь Високопреосвященніший Архiepіскоп Михаїл, Високопреосвященніший Архiepіскоп Олександр, провідні працівники ЦПУЕ—проф. Ветухів, проф. Білецький, проф. Розгін, інж. Замша, ректори Мірчук (УВУ) та Б. Маргос (УЕВШ) та інші високі гості.

Урочистий молебень і посвяту провів Архiepіскоп Михаїл. У своєму слові він згадав перше вогнище української богословської науки Києво-Могилянську Академію та її засновника Петра Могили, спираючись на праці Богословсько-Педагогічної Академії, на нинішнім святі і передав інж. Микуловичу грамоту від митрополита Полікарпа за працю по ремонту приміщення. Т. І.

Проф. Кислиця про скитальців

Проф. Кислиця, що недавно приїхав до Канади і тепер працює в лівовім таборі недалеко Форт-Віліам, Онт., написав статтю до вісника „Фрі Прес“, в якій вияснює хто такі скитальці:

„... Ми є рештки тієї армії, що перша в 1917 р. стала проти ворога світу. Ми ті, що заняли позиції в нерівній боротьбі проти переважної сили і, не отримавши допомоги від байдушого світу, були переможені, але не зламні. Україна впала, другі країни впали останніми роками і ще інші впадуть, якщо вони остануться байдушими супроти грізної небезпеки“.

Західний світ питає нас „чому?“ А большевики, що винуваті за нашу долю, не питають, бо вони знають дуже добре „чому“. Вони знають нашу неоцінену вартість в руках демократичного світу і тому шляхом крутих і обману стараються всіма силами дістати нас назад. Ми знаємо добре, що чекає нас—розстріли або каторжні роботи.

„... Ми не хочемо вертати на батьківщину, бо любимо її, ми не хочемо, наші наріди; ми не хочемо,

щоб ворог знищив нас, поки ми зможемо сповнитися своїм обов'язком перед нашою батьківщиною...“

„... Україна є в стані війни з своїм ворогом і ворогом людства—з московсько-большевицьким імперіалізмом. Існування і діяльність нашої української повстанчої армії повинні кожного переконати про те“.

„... Мануїльський виступає в дипломатичних колах як репрезентант українського народу. А наш нарід не його, а нас, що опинилися поза залізною куртиною, вважає своїми представниками й висланниками“.

„... Ми не боїмося свого народу, як це говорить сатрап Мануїльський. Навпаки, нашого народу боїться його ворог—большеви́зм разом з Мануїльським—боїться навіть нас, маленької частини нашого народу“.

„... То брехня, ніби ми не хочемо вертатися на нашу батьківщину. Ми вернемося в Україну, але не на заклик московського агента Мануїльського... це станеться проти його волі“.

(За часоп. „Український Голос“ ч. 52, 24/12. 47 р. Вінніпег).

Литовські літературні нагороди за рік 1947.

Кожного року напередодні свята незалежності литовської державності, що припадає на 16 лютого, вручається нагороди за мистецьку творчість слова, барви і музики—мистцям, що за останній рік виявили себе для збагачення культури народу. Ця традиція не перервалася і тепер, коли литовський народ стратив свою незалежність і у великій своїй частині був змушений піти на чужину.

Цього року свято роздачі нагород відбулося в литовському таборі Штуттгарт-Фельбах.

Святування почалося довшим рефератом про творчість нагороджених мистців. По рефераті наступає видача нагород.

Першу премію дістає поет Фавстас Кірша за збірку поезій „Далечіні“. Другу письменник Вінцас Рамонас за роман „Хресті“. Третю—письменник Пульгіс Андрюшіс за збірку оповідань „По той бік озера“. Четверту—поет Казісс Брадунас за збірку віршів „Дзвони Вільна“. П'яту—письменник Люїдас Давидекас за оповідання „Жив-був король“.

Своє перше організаційне засідання. На голову Громади обрано п. Оллігу Юрія, на генерального секретаря—п. Скабу Олексія. Головою Ревізійної Комісії п. Бойка Федора.

Нашим людям і Громаді можна побажати щастя, здоров'я, а головне—віри і то непохитної віри в правду нашої великої національної справи.

Льеж, С. Якимців.

П.В.

Лист із Голляндії

На картки і без карток

... Життя тут—як на повсякденний час—не погане. Знайти помешкання з окремою кімнатою зовсім легко, і коштує для одного з харчів, прання і постілью 20 гульденів тижнево, а в кантині 15 гульд. (без прання), а хто мало заробляє (молодь), то платять 8-12 гульденів, а решту фабрика покриває своїм коштом. Заробітки—залежно від фаху і віку—від 40 до 85 центів на годину і з премією і без неї.

Я працюю модельником і маю на годину 85 центів + 25-30% премії, то разом маю на годину 1.05—1.10. Із 50 або 53 гульденів, зароблених тижнево, дістаю на руки чистих 26-27 гульденів, а решта йде на харчі, приміщення, обслуговування і т. інше.

Умов із підприємцями немає ніяких і перехід з одного підприємства на інше—вільний.

Хліб побільш (чорного взагалі нема). Одержуємо 800 гр. на день. Харчі посередні і на картки, але голодний ніколи не будеш, бо можна все купити в кафетерії або їдальні без карток, напр.: бутерброд із булки (100 гр.) і трохи ковбаси кош. 20 центів, а пообідати можна за 1 гульден, але ж ми туди майже не ходимо, бо дістаємо все в кантині. Цигарки і тютюн на картки, а низької якості—без карток.

Одяг і взуття на купони, але ж їх не бракує, бо кожний дістає по 200 купонів на рік і 2 купони на 2 пари черевиків. (Вбрання святкове 40-60 купонів).

Ціни: Убрання святкове 40-100 гульденів, а на замовлення в кравця, першорядне—150 гульденів. Черевки святкові—13-20 гульденів.

сорочка верхня - 5-20 г., радіо до „Філіпс“ від 130 г. до 1200 г. (радіода), панчохи чол. від 0.80 цент. до 4 гульд., а жіночі від 1 гульд. до 7 гульд. Матерія різний і по різній ціні.

Тут ще можна жити

Краму зараз багато більше, ніж було 2-3 м-ші тому, а також на деякі крами ціни теж упали (особливо жіночі блузи і сукні—від 5 до 30%). Є речі, які можна купити і без купонів—напр. американські військові черевки—13 гульденів, плащ гумовий 22.

Ставлення голляндців до чужинців добре, а заробітної плати нам платять навіть більше, ніж своїм. Роботи на фабриках—якої хочете і скільки хочете. Українців тут зовсім мало, але ж голляндці добре орієнтуються в українській еміграції, хоч мало знають Україну в географічних межах.

Хоч українська переселенська рада і ставилась негативно до виїзду на працю до Голляндії, але я радий, що вирвався з тієї Німеччини. Сільсько-господарської роботи тут нема, бо дуже дрібні господарства, не так як у Німеччині. І всі ті люди, які сюди їхали, як фахівці, напр. поляки, як автомеханіки (це щось подібне до нашого слюсаря чи змазчика по довгих роках праці),—то тут працюють на всяких допоміжних роботах, і робота для всіх є.

Коротко кажучи, тут ще жити можна, і хто працює (бо тут є наші, що й не працюють) і не марнотратить, то буде одягнений і не голодний, і ті ДП, які в Німеччині, про таке життя ще можуть тільки мріяти.

В.Г.

ПРИЄМНА НЕСПОДІВАНКА

Перед нами нова книжечка: „Техніка рибальства і рибництва“ — Олесь Панченко (88 мал., 140 стор., видання друге).

Переглядаючи книжку, з перших же сторінок переконуємося, що маємо справу з річчю солідною і вартою докладнішого ознайомлення.

В першій частині книжки подано багато практичних вказівок щодо виготовлення різноманітного рибальського приладдя, способів лову риби по річках, сагах, озерах, ставках та охоронних заходах так риби, як і самих вододій.

... Водночас лов риби породжує в людини бадорість, невтомність у шуканні кращих місць, розвиває вміння зосереджувати увагу, знайомить із життям підводних тварин і рослин, змушує її вивчати характер різних риб, їхню поведінку тощо.

Наводячи 2-й абзац із „вступу“ автора, мусимо підтвердити, що так юнак-натураліст, як і взагалі аматор природи вже в першій частині книжки знайде цінні відомості з систематики та біології солодокводних риб.

Латинські та німецькі назви риб, що подані поруч з українськими (науковими й місцевими) значно полегшують доповнення потрібних відомостей з чужоземної наукової чи рибогосподарської літератури. Правда, не можна змовчати про деякі неточності в перекладі назв риб, як наприклад: „чорнуха“ — в нім. мові — „Rotxeder“ (а не „Wildente“, як зазначено).

Друга частина особливо цінна для емігранта, що працюватиме в галузі сільського господарства. Так, в розділі „Рибництво“ (стор. 113) читач знайомиться з організацією культурного рибного господарства та з технікою ведення останнього. Не менш важливий розділ „Переробка риб“. В ньому подано необхідні відомості про вудження, в'ялення, маринування та соління риби. Крім того, в другій частині подано відомості про напівпромисловий та промисловий лов риби, з переліком та описом риболовецьких знарядь та способів лову риби ними.

Приділено також місце й описові ворогів риби та подано номенклатуру найпоширеніших хвороб риб та сані-

тарно-гігієнічні профілактичні заходи в боротьбі проти цих хвороб.

Натрапляємо й на деякі помилки, що трапилися, напевне, під час монтування книжки (другої її частини). Так, на стор. 118, замість озаглавити „Зоопланктон“ надруковано: „Мікрофавна води“... і інші дрібні коректурні помилки, що на фоні вдало поданого автором фахового матеріалу, робить їх, справді, „мікроскопічними“.

Ст. 122, в схемі „Вихід рибопродукції з зарибнених ставків однорічного рибного господарства“ в графі „Вихід рибопродукції“ слід, певно, читати: „в кілограмах“.

Матеріал викладено літературною мовою, приступною широкому загалові користувачів книжки. Незрозумілими на перший погляд можуть бути технічні терміни, але в їх значенні можна легко зорієнтуватися з загального змісту.

Книжка Ол. Панченка для нас є приємною несподіванкою. Для рибальки-початківця, рибальки-сіточника, сільських господарів вона є дуже цінним і для кожної країни придатним порадишником.

Взагалі треба вітати появу цієї, власне єдиної в українській мові, книжки в галузі рибальства. В. П.

Відкриття парафії УАПЦ (соборноправної) в Авгсбурзі

Вірні соборноправному церковному устрою Церкви, відновленому на Всеукраїнському Церковному Соборі 23 жовтня 1921 року в м. Києві, православні українські емігранти м. Авгсбургу відкрили 3-4 січня 1948 р. свою парафію.

Храм, присвячений імені Св. Миколая Мирлікійського Чудотворця, міститься на вулиці Мундінштра-се в будинку німецької церковної громади при церкві св. Антонія. Настоятелем парафії обрано протоєрея о. Петра Стельмаха.

На Всеночній та Літургії, яку відправляв прибулий Архiepіскоп Григорій в сослужінні трьох священників і дякона, було багато вірних з м. Авгсбургу й табору Соме-Казерне.

Повіломляємо, що тепер служби Божі відбуваються постійно: Всеночна напередодні від 17 до 19 год. веч., а Літургія в день свята чи неділі від 9,30 год. до 11 год. дня. Авгсбург, 4 лютого 1948 р.

Парафіяльна Рада.

РОЗШУКИ

— Андрія Трояна, в 1930 року перебував у Франції в Парижі, розшукує сестра Ваць Олена. Писати: Wasyl K., Neu-Ulm, Ludwigstraße 10. 369—3

— Мірошниченка Івана з родиною, Ефнера Олександра, Дутковського Степана, Грижака Володимира, Андрієвського Анатолія — шукає Віктор Костешкий. (24) Heidenau-Tostedt, DP-Camp, Baracke 102/12, Kreis Harburg. 317—2

— Братів Лещенка Василя і Лещенка Миколу розшукує Лещенко Іван. Писати на „Українські Вісті“. 343—2

— Брата Якова Андрусика з Городка над Дністром шукає брат Михайло Андрусик. Ansbach, Serastbergerstraße 4. 345—1

— Рідних і знайомих з Присівців, повіт Зборів шукає Ольга Лисевич (з дому Бірюч). 346—1

— Олександру Андрієнка вдруге просимо терміново завітати до редакції у невідкладній справі. 372—1

— Розшукує брата Єзика Михайла Семеновича 1912 року народження. Відомості прошу надіслати на адресу Feldkirch-Gisingen, Sägerstr. 18, Fr. Odarka Jesek, Voralberg, Oesterreich. 347—1

— Хто знав би місце перебування Володоско Олексія з сином Володимиром, сина Глушко Івана 1924 року, — прошу повідомити за винагороду — Глушко Олександра Ашафенбург, Північкерне 2/310. 325—1

— Андрія й Ольгу Синюк розшукує Софія Миколаївна. Писати на „Українські Вісті“. 326—1

— Друга Хоботова Петра, що працював Швайнгайм, біля Франкфурту, шукає Сидор Олексій — Ельванген (Iarcst) PS IPO 709 Ellwangen (Jagst) PS IPO 709. 331—3

— Родичів із села Червоноволок — Бонсунівського Григорія з родиною та Левковського Сергія з родиною, що перебували Остсудетеланд, Фрайвальдау, шукає Посаківський Стефан — Ельванген (Iarcst) PS IPO 709. 330—1

— Хто знає про долю Михайла, Мирослава і Христини Хтей, — повідомте на адресу: Chitje Wolodymyr, Lager Bathorn über Neuenhaus, Kr. Bentheim (Brit. Zone). 332—1

— Сестру Антоніну Якубівську та дружину Войткевич Ксеню з села Стара Котельня, область Житомир, шукає Якубівський Осип — (8) 79 P.O.W. Moorby Camp Revesby near Boston Lines, Great Britain. 334—3

— Петро Харитонович Табашкий, 1903, відгукніться до редакції „Укр. Вісті“ для Шевченка Макара Михайловича. Всіх знайомих з того району також прошу відгукнутися. 343—1

— Татарського Івана з Броніці коло Дрогобича і Стельмаха Павла із Львова шукає Федчак Андрій із Львова, тепер: Toronto 90, Dewson Str., Ontario, Canada. 362—2

— Богомазова Олександра, Самотугу Саведія, Лупенка Федора, Салія Івана шукає односельч. Писати на „Українські Вісті“. 363—3

— Рідних і знайомих розшукує Копобко Іван. Braunschweig, Rosalies-Kaserne A. 111. 364—2

— Федота Івана і знайомих шукає Фус Лука з села Добра, повіт Ярослав. Писати: Flus Luka, Aschaffenburg, Bois-Brûle-Kaserne, Block III, Zimmer 3. 365—1

— Братів Слава і Остапа і знайомих з Гучка шукає Плетеніцький Іван з Добромилля. Писати: Pletenizkij Iwan, Aschaffenburg, Bois-Brûle-Kaserne, Block III, Zimmer 12. 366—1

— Рідних та знайомих з села Горожанка Велика, повіт Рудки, шукає Софія Гринів. Jlesheim, Hs.-Nr. 39, Post Windsheim. 367—2

— Батька Григорія, матір Антоніну, брата Сергія і сестру Олену розшукує Григорій. Прому відгукнутися на адресу „Українські Вісті“. 368—5

— Доньок Галю і Ліду розшукує батько Процик Яків. Nanau, DP-Camp 554, Block VI, Zimmer 18. 370—2

ДО НАШИХ ЗАМОВЦІВ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі 1 стор. — 600 НМ, 1/2 стор. — 350 НМ, 1/4 стор. — 200 НМ, 1/8 стор. — 100 НМ, 1/16 стор. — 50 НМ, 1/32 стор. — 25 НМ. В тексті — 100 % надвишки

РОЗШУКИ — 50 пфеніг. за кожне окреме слово.

Належну суму слід надіслати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень друкувати не будемо.

Адміністрація.

Від Адміністрації

Часопис „Українські Вісті“ виходить двічі на тиждень у середу і суботу. Приймається передплата:

На 1 місяць — 8 НМ
„ 3 „ — 24 НМ
Ціна окремого числа 1 НМ.
ДО ІНШИХ КРАЇН:
На 1 місяць — 10 НМ
„ 3 „ — 30 НМ.

Нових передплатників (Американської і Англіійської зон) ласкаво просимо замовляти „Укр. Вісті“ через місцеву німецьку пошту або листом.

Передплату належить вносити заздалегідь, бо нові передплатники одержуватимуть газету лише з 1-го числа наступного місяця.

Організуйте групову передплату та згодушуйтеся для кольтпортажу. — Кольтпортажем знижка 20 %. — У справах передплати, одержування часопису, зміни адреси тощо — звертатися листовно і особисто до Адміністрації.

Administration „Ukrainiski Wisti“.
Neu-Ulm, Ludwigstr. 10.

Видавничі Спілка
„УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ“
РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ

Головний редактор Ів. БАГРЯНИЙ

Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи, а з приводу невмішених дописів лигуються лише в особливих випадках. — Дописи і листи в справах редакційних адресувати не окремим редакторам, а Редакції:

Redaktion „Ukrainiski Wisti“
Neu-Ulm, Ludwigstraße 10.

Редактори приймають особисто в українському таборі Н. Ульму — Блок „А“ від 8—12 год. щоденно, крім суботи.

Authorized by European Command
Civil Affairs Division APO 757 — AG
8337 — GEC-AGO — 14. July 1947

Druck: Ukrainische Zeitung.
Neu-Ulm, Ludwigstraße 10.

Рецензія

(Федір Дудко „Чорторій“, роман-фільм української боротьби 1919-1920 років, видання друге, стор. 206, Авгсбург, 1947.)

В романі „Чорторій“, що є першою частиною загальної назви роману „В заграві“, що складається з чотирьох книг, автор змальовує трагічні часи боротьби українського народу на чолі з урядом Директорії проти московських окупантів під білим та червоним прапорами. Це ті часи, коли, як пише автор, „Ходили, мадярами, лотшинами Україну воюють. Найманих катів навели... як у середньовіччя...“, а боронив Україну „босий, у нужі, український козак“.

Автор очима військового кореспондента Василя, що вирушає на фронт, динамічно змальовує згадане життя і боротьбу на окремих відтинках несталого фронту в окремих місцевостях. Перед очима читача, дійсно, як у кінофільмі, живо проходять під тяжкі часи із містами, ешелонами, станціями, повними сирих вояцьких шинелів, тифозно хворих, мертвих, серед безлічі різного люду, різних настроїв, чуток і орієнтацій. Вінниця, Жмеринка, Вапнярка, Козятин, Кам'янець — все це ті міста подій, що чути щораз на устах дієвих осіб твору.

Потрапивши в одно з сіл до своїх родичів чи знайомих, Василь бере участь, їдучи на петлюрівському панцерникові у рейд проти ворога, що наближається до села. Відбувається двобій панцерників.

Автор змальовує мужню постать командира панцерника „Запорожець“ Павла Сопка, який в найскрутніших моментах не розгублюється, не впадає в паніку.

Тут, у селі, яке стає характерним для обставин боротьби в цілій Україні, автор змальовує групу інтелігенції, що репрезентувала не лише українські настрої, а й щирих прихильників так званої „єдиної-неділімої“. Село займають то одні, то другі. На цьому тлі автор змальовує цікавий епізод, як підпільна група українського вояцтва спритно ліквідує в селі білогвардійський штаб.

Весь твір написано рухливо, динамічно, як і саме життя тих часів: уривчасті розмови, бої, анекдоти, несподіванки, чутки, повідомлення — все це раз-у-раз міняється, захоплює і веде читача по шляху подій.

Автор добре відтворив той дух часу не лише в діях, картинах, а і в мові: специфічна лексика героїв, властиві приказки, пісеньки, вирази, слова.

Отже, роман „Чорторій“ належить до кращих творів Федора Дудка, автора цілої низки творів, як роман „Великий Гетьман“, „Війна“, „Квіти і кров“, „На згарищах“, „Прірва“, „Дівчата одчайдушних днів“ та інших.

В. ГОЛУБ.

НОВИНА В ПОВОЄННІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Федір Дудко:

„ВІЙНА“

Набувати у всіх книгарнях. Ціна 8 нм.

Головний склад:

Гуртвіня Паперу, (136) Авгсбург,
Шпітальгассе 5, Тел. 6504. 329—1

Повідомлення

Повідомляємо додатково (див. звіт в „УВ“ за 10 січня п. р.) про пожертви на фонд українським інвалідам:

1) Філія СУВ Гайденав — 2429.00,
2) Бад Верісгофен — 316 НМ, 80 пф.,
3) Бад Горн — 2130.00; 4) Ельванген — 3155.00.

Вище поданим філіям, а також філії Байройт, яка зазначена в попередньому звіті, Головна Управа СУВ в імені вояцтва складає сердечну подяку за переведену збірку Головна Управа СУВ.

— Павло Мироник і Яків Черниченко, відгукніться на „Укр. Вісті“ для Хоменка Анатолія. 349—3

— Рідних та знайомих розшукує Киселева Віра. Писати на „Українські Вісті“. 350—2

— Рідних і односельчан з села Велика-Колішеваха (Харківська область) пошукує Шкребець Григорій. Писати на „Українські Вісті“. 351—1

— Холошенко Миколу, що перебував 1943 р. місто Герне (Анліійська зона) шукає сестра Зіна. Писати на „Українські Вісті“. 352—3

— Дружину Анну Кроссман (Антоніну Романівну Ковалеву) 1914 р. нар. та синів: Кроссман Андрія 1936 р. та Кроссман Володимира 1937 року шукає батько. 353—1

— Закарпатських дівчат від 20 до 30 років, а також дівчат із інших місцевостей України, просимо писати на „Українські Вісті“ з метою одруження. Тут у Бельгії багато вільних хлопців. 354—3

— Земляків та знайомих, що працювали на Іванівській селекційній станції (Охтирка) прошу відгукнутися на „Українські Вісті“ під ч. 355. 355—1

— Другів розшукує Федір Пестушко. Писати на „Укр. Вісті“. 356—5

— Кучабського Богдана (останньо перебував у Ганновері — Весендорф) розшукують: мати, Віра, Юрко та Степан. Писати на „Українські Вісті“. 2

— Трофименко Галину, Людмилу Оксану розшукують родичі. Писати на „Українські Вісті“. 36—7

— Сина Кочергу Івана розшукує Кочерга Дмитро. Писати на „Українські Вісті“. 279—13

— Лесю, Наню, відгукніться! Оксана, Гриць, Михайло. Salzburg, Lehenerkaserne, Zimmer 38, Austria, USA-Zone. 318—1

— Тітку Драбень Марію Василівну розшукує Волода. Писати: Wlad Katitsch, (13b) Berchtesgaden, Strub „Insula“. 342—2

УВАГА! УВАГА!

З'явилася нова книжка

А. КАЩЕНКА

Славні побратими

Ціна книжки 4 нм.

При більших замовленнях опуст. Замовлення прошу надіслати на адресу:

J. Boegl's Buchhandlung,
Ukrainische Abteilung,
Neumarkt (Opf.) 341-2

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ

у достатній кількості має до продажу

крамниця табору імені „Лисенка“ у Ганновері

Церквам знижка!

Адреса: Hannover, Möckernstr. 21-27, Lager „Lyssenko“

Українська Економічна Висока Школа в Мюнхені оголошує

запис слухачів

на I, II, III, IV, V, VI семестри. Дійсними слухачами можуть бути лише особи з закінченою середньою освітою (матурою). На II, III, IV, V, VI семестри треба подати, крім матурального свідчення, ще й докази про закінчення відповідних семестрів в інших рівнозначних високих школах.

Записне становить 10.— РМ, а навчання 200.— РМ за семестр.

Прохання про запис на той чи інший семестр треба подати на адресу Ukrainische Wirtschafts-Hochschule, München 8, Flurstr. 1/1. Виклади почалися дня 2 січня 1948 р.

Канцелярія Української Економічної Високої Школи в Мюнхені.